

Jacques Mourad

Amaury Guillem (ed.)

MNICH V ZAJETÍ ISLAMISTŮ

MÁR ELJÁN, SÝRIE

21. května 2015

Dnes ráno vychází slunce brzy a jako každý den, který Bůh stvořil, osvětluje svým teplým svitem oázu Qarjatajn v srdci této syrské pouště, již tolik miluji. Je to už patnáct let, co jsem tady, a stále ji nepřestávám obdivovat. Její ohlušující ticho mě zaplavuje od chvíle, kdy jsem vyšel ze svého pokoje s výhledem na vnitřní nádvoří kláštera Már Elján. Poušť mě uklidňuje. Vždycky jsem k ní cítil nevysvětlitelnou přitažlivost. Jako dítě Aleppa, rušného města plného ucpaných uliček, jsem poušť neznal. Ani jsem nevěděl, co to je. Jednou jedinkrát jsem jako malý chlapec Aleppo opustil a strávil prázdniny na zeleném venkově ve Wádí an-Nasára.⁴ Ale když jsem kreslival,

⁴ „Údolí křesťanů.“

nějakým tajemným způsobem se pod mými pastelkami objevovala vždy poušť. Tu, kterou jsem vídával na fotkách v knihách nebo v kreslených filmech. Nekonečná masa písku, několik hor spalovaných jasně zářícím sluncem, občas malá palma na břehu nějaké oázy. A zejména prostor. Potřebuji prostor. My, lidé z měst, jsme stísněni ve svých domech a úzkých uličkách. Dusíme se nedýchatelným vzduchem, horkostí vycházející z davu lidí, výfuků, továrních komínů či pekařských pecí. Poušť, to je neposkrvněnost, nesmírná prázdnota, nekonečné nic. Nebo naopak, je to nezměrnost, kterou žádná lidská ruka nemůže rozdělit, neohrazený prostor, který nás zjevuje nám samým. Je to zkušenost nekonečna, sluneční svit, který nenaráží na žádnou překážku a osvětluje vše v prastarém neustálém pohybu. Dívat se na poušť znamená zakoušet Boha, nesmírnou krásu jeho stvoření, neuvěřitelnou svobodu, kterou nám nabízí, zahlédnout záři, kterou dává světu a která nikdy nepohasne. Poušť je návratem do ticha sedmého dne, kdy Bůh viděl, „že je to velmi dobré“ (srov. Gn 1,31).

Potřebuji toto ticho, protože Sýrie – a s ní celý svět – křičí bolestí. Jsem ztrápený. Dnes jsem opět špatně spal. Od té doby, co začala revoluce a proměnila se v občanskou válku, téměř světovou, na mě doléhá tolik obav! V konfliktu, který již několik let

zaplavuje naši zemi, to nejsou jen Syřané, kteří zabíjejí Syřany, ale také Libanonci z Hizballáhu a Čečenci z Džabhat an-Nusry, kteří se vzájemně pronásledují, iráňští žoldáci a francouzští příslušníci tzv. Islámského státu, kteří se zabíjejí v našich ulicích, na našich vinicích a horách. Několik potoků je plných krve – jako v knize Exodus, kde byl Nil zbarven doruda Božím hněvem. Hněvem, který na nevěrný Egypt seslal ránu za ranou. Lze uprostřed takového dramatu usnout? Jak vzdorovat nenávisti a touze po pomstě? Mé srdce je roztrhané na kusy. Jsem tak strašně naštvaný na politiky, kteří neřeší, nebo dokonce skrytě podporují toto krveprolití; na okupanty přicházející z Turecka, z Iráku, z Evropy nebo z Kavkazu, kteří dělají z naší země bitevní pole; na Saudskou Arábii, na Rusko a Spojené státy, na západní země, na všechny tyto velké mocnosti, které mezi sebou bojují na našem území a masakrují náš lid, aby získali ropu nebo prodali své zbraně! Snaží se, abychom věřili, že tento konflikt je válkou mezi sunnity a šiity, nebo mezi muslimským světem a zeměmi, kterým se říká křesťanské, nebo že jde o oživení studené války. Ne, tohle je válka jako všechny ostatní, kvůli černému zlatu, kvůli penězům, kvůli světové moci. Zlo bojuje se zlem a vtahuje do svého šílenství statisíce lidských životů. Bez ustání nad tím vším přemítám. Zabývám

se tím stále, při setkáních, rozhovorech... Musím s tím žít nocí i dnem.

Zrovna včera za mnou do kláštera přišli dva asi dvacetiletí mladíci. Jeden z nich, Alí, pochází z Qarjatajnu. S dlouhými vlasy a vousy jsem je hned nepoznal, ačkoli jsme se setkávali často a nedávno jsem vícekrát pomáhal jejich rodině. Když přišli, seděl jsem a popíjel kávu se syrskými vojáky, které jsem v klášteře přijal. Přijmu každého, kdo zaklepe na mé dveře, pod jedinou podmínkou: nesmí s sebou mít zbraně. Klášter v tomto válečném pekle zůstává oázou míru. Nechodí se sem s kalašnikovem. Alí a jeho přítel zbraně neměli, byli tedy také mými hosty. Na první pohled jsem odhadl, že patří k nějaké z fanatických skupin. Po odchodu syrských vojáků jsem k nim zamířil, abych je pozdravil a pohovořil s nimi. Moc nemluvili. Nabídl jsem jim, že mohou navštívit hrobku Már Eljána, našeho velkého světce Eliána z Emesy, jehož relikvie jsou zde po staletí uctívány jak křesťany, tak muslimy. Pak jsem je pozval na čaj. Odmítli a odešli. Co to mělo znamenat? Chtěli navštívit mě? Nebo hrobku světce? Bylo mi zatěžko tomu uvěřit, extremisté totiž považují uctívání relikvií za herezi. Tito lidé, ačkoli se nazývají muslimové, chtějí dokonce zničit Ka'bu v Mekce. Přišli to sem snad obhlédnout nebo prověřit, zda nejsem nebezpečný? Jejich chování ve mně zanechalo mnoho otázek.

Dnes ráno, když přemýšlím o té včerejší podivné návštěvě, mě zaplavuje velký smutek. Jak se mohou mladí lidé jako Alí, jejichž rodiče dobře znám, nechat naverbovat do ozbrojených islamistických skupin, jejichž bojovníci, kteří jsou stále početnější a znepokojivější, nyní číhají v ulicích Qarjatajnu? Jednají pod nátlakem? Bojí se o sebe, své rodiče nebo sestry? Nebo podlehli představě věčnosti, kterou džihádisté – slibující ráj a stovky panen – nabízejí těm, kdo zemřou jako mučedníci? Dostávají za to peníze? Mnoho mladých lidí z Qarjatajnu, jako je Alí, pochází z lidové dělnické třídy. Nedostalo se jim velkého vzdělání, bují mezi nimi nezaměstnanost a bída. Není pak lákavé připojit se k džihádistům, kteří jezdí v nablýskaných SUV a budují si luxusní domy? Nenabízí válečný džihád těmto mladým lidem bez snů a bez budoucnosti, kteří zůstali na okraji společnosti, naději na pomstu? Většina z nich nebyla vychovávána ve válečném chápání islámu. Náboženství pokoje, které tyto rodiny kdysi praktikovaly, je nyní ovšem ovlivněno vizí velmi přísného saudského *wahhábismu*.⁵ Zatímco s rodiči

5 V roce 1970 přiměly ekonomické obtíže v Sýrii mnoho Syřanů odejít za prací do zemí Golfského zálivu. Tam se rodiny setkaly s ultrakonzervativním islámem. První generace ekonomických migrantů si uchovala vlastní pojetí islámu, které se praktikovalo v Sýrii, druhá generace byla však více ovlivněna wahhábismem, sunnitskou fundamentalistickou formou islámu, který se postupně rozšířil v syrské společnosti a začal měnit její smýšlení.

a prarodiči jsme žili ve velkém přátelství, tito mladí lidé se postupně uzavřeli všemu, co nebylo radikálně muslimské – až do té míry, že se se vši horlivostí svého mládí vrhli do této hrozné války. Trocha rozlišování by je brzy přiměla, aby si uvědomili, že jsou na hony vzdáleni Alláhovým skutečným statečným bojovníkům a že ve skutečnosti jsou jen neužiteční muži, kteří byli posláni do řežby jako obyčejní pěšáci. Bohužel však nebyli vedeni k rozlišování, ale k bezmyšlenkovité poslušnosti. Proto věří, že jsou pověřeni prosazovat zákon, který údajně sestoupil z nebe, jakkoli je to absurdní. A nikdo jim tuto smrtící cestu nesmí zkřížit.

Minulý rok, kdy válka rozšířila své zhoubné impérium a zvuky zbraní a bomb byly součástí každodenního života, jsem se rozhodl založit pro děti z Qarjatajnu hudební školu. Neříká se snad, že hudba zjemňuje mravy? Podle mého názoru bude mít každé dítě, které drželo v ruce housle, v dospělosti větší problém vzít do ruky kulomet. V každém případě bude alespoň vědět, že existuje i jiná hudba než rachot kulek. Přednesl jsem tuto myšlenku nejen křesťanským rodinám ze své farnosti, ale i mnoha muslimským rodinám, s nimiž jsem v průběhu let dospěl k hlubo-

kému poutu přátelství a vzájemného respektu. O své iniciativě jsem rovněž jemně informoval *muftího*.⁶ Neměl žádné námitky, a tak do farních sálů chodilo každý týden mnoho muslimských dětí, které se učily hrát na hudební nástroj. Ale když džihádističtí bojovníci začali lidem z Qarjatajnu vnucovat své zákony, přišli neprodleně také za mnou do kláštera a přikázali mi s tím přestat. Hraní na nástroje pro ně bylo *harám*, tzn. zakázané. „Je to v Koránu,“ řekli. „Je psáno: ‚hudba vzdaluje od Boha, je dílem satanovým!‘“ Byl jsem ohromen. Uvědomovali si vůbec, co říkají? V jejich očích byla moje hudební škola dílem ďábla, zatímco válka, zkáza a stínání hlav, to všechno byla vůle Boží? Rozzuřil jsem se. „Od vás nepřijímám žádné příkazy!“ odpověděl jsem stroze, aniž bych dal najevo strach o děti shromážděné v té době na faře. Okamžitě jsem opustil Már Elján a sešel dolů do města. Po modlitbě jsem se u východu z mešity setkal s muftím a třemi dalšími *imámy*.⁷ Byla to výborná příležitost. Navrhl jsem jim, aby zašli k nám a podívali se na děti, jak hrají na své nástroje. Nechal jsem je projít třídy a pak jsem se jich zeptal: „Je hraní na nástroje podle islámu

6 Sunnitský muslimský duchovní, který má ve městě nejvyšší autoritu. Přísluší mu vykládat muslimské zákony, radí věřícím s otázkami ohledně kultu, práva nebo politiky.

7 Islámský duchovní (pozn. redakce).

harám?“ Řekli, že ne. Vyprávěl jsem jim o nepříjemném rozhovoru, který jsem před chvílí vedl. Muftí se mě zeptal: „Kdo jsou ti mladí lidé, kteří vás požádali, abyste s touto školou přestal? Zavolám jim.“ Krátce poté dorazili oba muži. Čekal jsem, že přiznají svou chybu a že je muftí bude varovat před jejich extremistickým postojem. On však řekl: „Nesmíte nic přikazovat tímhle způsobem, ještě na to není čas!“ Co to mělo znamenat? Byl to zákaz nebo ne? Proč se muftí vůči těmto extremistům ostře neohradil? Naznačil, že později čas zakázat hudbu nastane? Byl jsem zklamáný, a dokonce jsem měl strach. Muftí, jehož vliv byl nesporný, se bál o svůj život. Ani on se neodvážil odporovat mladým džihádistům, kteří měli zjevně pocit nadvlády, s jakým jsme se doposud nesetkali.

Ti, kdo se přidají k ozbrojenému džihádu, se – jakkoli bývali slabí a nevýznamní – stávají mocnými muži. Dostávají vysoké mzdy, staví si velké domy, jezdí v obrovských nových autech. Rozeznáváme mezi nimi rodáky z Qarjatajnu, ale mnozí z nich jsou cizinci. Blondatí, rusovlasí: evidentně se nejedná pouze o orientálce. Přišli pouštní cestou přes Turecko nebo Irák. Tam překračují hranice, jako když jemný písek protéká mezi

sevrěnými prsty. Po jejich příchodu se město, které v ničivé válce utrpělo mnoho škod, jeví jako znovuzrozené: ze země vyrůstají nové budovy, chudé rodiny jako zázrakem bohatnou, stánky na trhu jsou přeplněné zbožím. Srdcem vyprahlé pouště protékají peníze. Bylo mi řečeno, že přicházejí přímo ze Saúdské Arábie: „Tam shromažďují peníze na džihád v Sýrii. A zde jsou, v rukou bojovníků!“ Těchto bojovníků, kteří ovládli Qarjatajn, se nyní každý obává a oni z toho těží. Zavádějí své zákony, svá pravidla, svůj teror. Na hlavním náměstí stínali hlavy. Mezi popravenými byl i jeden významný doktor z Qarjatajnu, vedoucí regionální kanceláře strany Baas. Mám tohoto velmi dobrého muže, který vyléčil tolik nemocných lidí v nouzi, stále před očima. Když na něj myslím, vlhnou mi oči. Zavřu je, abych zadržel slzy. Na jeho pohřbu jsem hovořil bez obalu, znechucený vším tím násilím: „Co chceme pro naše město? Život, nebo smrt? Vede cesta války k míru? Není jiná volba? Zastavte násilí, může nás přivést jen do pekla, bez výjimky. Co udělal tento muž špatného, že musel být zabit? Nic, vůbec nic!“ Krátce poté byli sřati tři mladí lidé ze Svobodné syrské armády, protože nechtěli vstoupit do extremistických skupin. Jejich těla zůstala na náměstí vystavena pohledům kolemjdoucích a jejich hlavy byly v pytli pohozeny před muftího domem. Zhroutil jsem se.

Obsah

Předmluva	5
Úvod: Sulajmáníja, Irák	9
1. Már Elján, Sýrie.....	17
2. Horská cesta, Sýrie.....	35
3. Syrská poušť, kdesi mezi Qarjatajnem a Palmýrou ...	53
4. Rakka, samozvané hlavní město tzv. Islámského státu	85
5. Palmýra, Sýrie.....	129
6. Qarjatajn, Sýrie.....	169
7. Cori, Itálie	183
Závěr: Sulajmáníja, Irák.....	209